

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

KLAGE FRA A, PÅ SORENSKRIVER B, X TINGRETT. SAK NR 01/2004.

Tilsynsutvalget for dommere har i møte 8. mars 2004 truffet vedtak i ovennevnte klagesak.

Vedtaket er truffet av følgende medlemmer: Anne Lise Rønneberg, leder, Jon Høyland, Halvor Kjølstad, Trine Buttingsrud Mathiesen og Wenche Frogn Sellæg.

Ved brev av 27. desember 2003 har A inngitt klage på sorenskriver B, X tingrett. Klagen gjelder flere forhold, herunder dommeratferd og sendrektig saksbehandling. Klagen er forelagt sorenskriver B til uttalelse.

Klager har i hovedsak anført følgende:

Saken gjelder søksmål mot Z kommune med krav om innsynsrett etter offentlighetsloven. Klager var saksøker og selvprosjederende.

Som selvprosjederende ba klager dommeren skriftlig om konkret informasjon om hvordan han skulle forholde seg forut for saksforberedende rettsmøte den 5. september 2002. Forespørselen ble ikke besvart med nødvendig informasjon.

Videre opplevde klageren at styrkeforholdet mellom ham, som selvprosjederende, og motparten, ble skjevt. Motparten møtte med det dobbelte antall deltakere. Klagers sønn og hans kamerat fikk lov av dommeren til å sitte på tilhørerplass. Dette var blant de forhold som kunne vært klarlagt på forhånd fra administrators side. Motpartens representant, teknisk sjef, fikk være til stede uten at det ble fremlagt noen fullmakt.

Til tross for at klager på forhånd hadde avvist rettsmekling, kunngjorde dommeren at han så det som sin oppgave å få partene til å bli forliket.

Gjennom de spørsmål han stilte, demonstrerte dommeren deretter sitt manglende kjennskap til offentlighetsloven, noe som oppleves som skremmende med tanke på at det var han som skulle dømme i saken. For øvrig var det påfallende at det ble stilt vesentlig flere spørsmål til saksøker enn til saksøkte, noe som innebar en lite gunstig situasjon for klageren. Dommerens manglende oversikt over lovens virkemåte, medførte at han gikk så langt i spørsmålet om klagers rettslige interesse i dokumentene at han foreslo at kommunen skulle dekke klagers utgifter til en juridisk vurdering av saken.

Dommerens press under rettsmøtet medførte for øvrig at klager så seg nødt til å redusere sine krav vesentlig.

Klager så seg nødt til å reise spørsmål om dommerens habilitet, idet mye tydet på at det hadde vært forutgående konferanser mellom dommeren og kommunen i sakens anledning.

Klagers spørsmål om habilitet medførte at ”dommeren satte seg på saken i 6 måneder, for deretter å oversende spørsmålet til lagmannsretten”.

Under saksforberedelsen ba klager om fremleggelse av bevis, uten at dommeren fulgte opp hans provokasjoner. Klagers krav om avskjæring av fremlagte bevis i henhold til tvistemålsloven § 189 ble heller ikke behandlet.

Det er mange forhold som kan ha ført til rettstap. Klager forventer ikke at tilsynsutvalget skal gå inn i sakens realiteter.

Innklagede har innsendt samtlige saksdokumenter til nærmere belysning av saken. Han har i tillegg anført bl.a. følgende:

Det var med formål å fremme prosessøkonomi og forenkle saksforberedelsen at det ble innkalt til et saksforberedende møte i september 2002. Under dette møtet møtte kommunens tekniske sjef med fullmakt fra ordføreren.

I anledning klagers krav om at sorenskriveren måtte vike sete på grunn av inhabilitet, ble saken forelagt for Y lagmannsrett. I denne forbindelse skrev sorenskriveren et brev 10. juli 2003 hvor han imøtegår de samme klagemål som senere er fremsatt på nytt i klagen til tilsynsutvalget. For øvrig avsa lagmannsretten kjennelse for at han ikke skulle vike sete.

Saken ble hevet ved kjennelse 29. februar 2003. Kjennelsen er rettskraftig. Sorenskriveren kan ikke se at han har handlet kritikkverdigg som dommer i saken.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jfr. domstoloven § 238 annet ledd annen setning. Ingen av partene har heller bedt om dette.

Generelt bemerkes følgende:

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf domstoloven § 236 første ledd. Dette forutsetter med andre ord at dommeren kan bebreides.

Imidlertid gjelder det visse unntak fra denne myndigheten. Et viktig unntak er bestemmelsen i domstoloven § 237 fjerde ledd, som fastslår at klagen må innsendes innen tre måneder etter at forholdet som er grunnlag for klagen fant sted, eller etter at klageren ble kjent eller burde vært kjent med dette forholdet. Uten at klager har noe krav på det, kan tilsynsutvalget likevel ta en disiplinærsak opp til behandling, forutsatt at det ikke er gått mer enn ett år siden forholdet fant sted.

Flertallet av de forhold klageren tar opp, er enkeltstående forhold som er avsluttet mer enn ett år forut for at klagen ble inngitt. Det gjelder for eksempel alle klagers ankepunkter i anledning det saksforberedende rettsmøtet 5. september 2002. Videre gjelder det hans innvendinger vedrørende manglende veiledning og manglende behandling av hans provokasjoner, som ble tatt opp av ham i prosesskrift benevnt ”tilsvar” 10. juni 2002.

Utvalget kan ikke se at det her foreligger noe ”sammenhengende forhold” som gjør det mulig å ta forholdene opp til klagebehandling.

For disse forholdes vedkommende må derfor klagen avvises.

Tilsynsutvalget har imidlertid anledning til å avgi generelle uttalelser av eget tiltak, uten at det dermed er noen klagesaksbehandling. I dette tilfellet har utvalget funnet å ville gi en kort uttalelse om følgende:

Erfaring har vist at ikke alle parter har forstått forskjellen mellom den lovregulerte ordningen med rettsmekling og den enkelte dommers rett til å ta initiativ til uformelle forliksdrøftinger mellom partene på et hvilket som helst stadium av en verserende rettssak. Selv om rettsmekling er avvist, har en dommer full anledning til å innkalle til et saksforberedende rettsmøte og herunder også ta opp spørsmålet om en minnelig løsning av tvisten. At en part kan føle seg presset i en slik situasjon, innebærer ikke nødvendigvis at presset er å anse som utilbørlig. En dommers initiativ og utspill kan være godt begrunnet med henblikk på å få en løsning som imøtekommer begge parter behov.

Det er vanskelig for utvalget å se at det skulle ligge noe negativt i at en dommer foreslår at motparten dekker hans utgifter til juridisk bistand for en nærmere belysning av saken. Det går en grense for hvor langt dommeren kan gå i sin veiledning med hensyn til de materielle rettsspørsmål som foreligger til avgjørelse.

Når en part har med seg familiemedlemmer eller andre til et rettsmøte, har parten ikke krav på at de får sitte ved hans side. Dette er en plassering som normalt er resevert en eventuell prosessfullmektig. Det er opp til den enkelte dommer hvorledes han eller hun vil plassere de tilstedeværende i en slik situasjon. Det er ikke uvanlig at ledsagere henvises til å ta plass på tilhørerbenken.

* * *

I sin klage har imidlertid klageren tatt opp et forhold som ligger innenfor lovens ettårsfrist. Han påpeker det forhold at saken ble liggende svært lenge etter at han i prosesskrift 12. desember 2002 fremsatte habilitetsinnsigelse mot sorenskriveren. Denne del av klagen har sorenskriveren ikke kommentert i sin uttalelse, til tross for at han har hatt foranledning til det. Utvalget har etter en samlet vurdering funnet å ville ta dette klagepunktet opp til behandling, selv om tremånedersfristen er utløpt.

Det fremgår av saksdokumentene at prosesskriftet ikke ble forelagt motparten til uttalelse før den 5 juni 2003, altså etter seks måneder. I mellomtiden har det ikke skjedd noe med saken, verken i form av utveksling av prosesskrift eller annet. Saken ble oversendt lagmannsretten til behandling 10. juli 2003, hvoretter Y lagmannsrett avsa kjennelse 18. juli 2003.

Utvalget kan ikke se av saksdokumentene eller sorenskriverens uttalelse at det er noen forklaring på hvorfor klagers habilitetsinnsigelse ble liggende så lenge ubehandlet.

Utvalget vil ikke se bort fra at sorenskriveren i likhet med svært mange andre dommere – og ikke minst embetsledere – har hatt en saksportefølje og et jevnt arbeidspress som har gjort det vanskelig å være ajour til enhver tid. En viss forsinkelse i saksbehandlingen må derfor normalt aksepteres, med mindre det dreier seg om særlig prioriterte saker. Etter

utvalgets oppfatning må seks måneder i et tilfelle som dette anses som en usedvanlig lang saksbehandlingstid. I en sak som denne krevdes det ikke annet enn foreleggelse for motparten, og deretter oversendelse til lagmannsretten med slik uttalelse som saken måtte foranledige.

Det følger av domstoloven § 236 annet ledd at en dommer som disiplinærtiltak kan gis kritikk eller advarsel, dersom denne forsettlig eller uaktsomt har overtrådt de plikter stillingen medfører, eller for øvrig har opptrådt i strid med god dommerskikk, jf § 236 første ledd. Tilsynsutvalget finner at sorenskriver B i denne saken må bebreides den lange saksbehandlingstiden som nevnt ovenfor.

Etter en samlet vurdering finner tilsynsutvalget at sorenskriverens sendrettlige saksbehandling i dette tilfellet gir grunnlag for kritikk.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig
vedtak:

Sorenskriver B gis kritikk for å ha opptrådt i strid med god dommerskikk.

* * * * *

Utvalgets vedtak kan ikke påklages etter reglene i forvaltningsloven. Partene i saken kan bringe utvalgets vedtak inn for tingretten ved søksmål. Søksmålsfristen er to måneder etter at partene ble underrettet om vedtaket. Det vises nærmere til domstoloven § 239.

Kopi av dette vedtak sendes Domstoladministrasjonen og Justisdepartementet til orientering.